

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กาลูปัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

Public Participation in the Operations of Kalupang Subdistrict Administrative Organization, Raman District, Yala Province

อารีนา สาเล็งบาเกาะ¹, ตัสนีม สุหลง¹, อีรฟาน มูเนาะ¹, นินุสรา มินทรศักดิ์¹

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลูปัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา และ 2) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลูปัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีประชากรคือประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกาลูปัง จำนวน 2,341 คน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน (Yamane) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 342 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของแต่ละหมู่บ้าน และสุ่มอย่างง่ายใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.47$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.62$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.46$) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.45$) ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.33$) อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนรับรู้ถึงประโยชน์และให้ความร่วมมือในการดำเนินงานเป็นอย่างดี แต่การมีส่วนร่วมในกระบวนการติดตาม ตรวจสอบ และเสนอแนะยังควรได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

คำหลัก: การมีส่วนร่วมของประชาชน, การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลูปัง

Abstract

This research aimed to: 1) study the level of public participation in the operations of the Kalupang Subdistrict Administrative Organization, Raman District, Yala Province; and 2) propose guidelines for developing public participation in the operations of the Kalupang

Subdistrict Administrative Organization, Raman District, Yala Province. This study employed a quantitative research method. The population consisted of 2,341 residents living within the jurisdiction of the Kalupang Subdistrict Administrative Organization. The sample size was determined using Yamane's formula, resulting in 342 respondents. The sampling technique used was proportionate stratified sampling according to each village, followed by simple random sampling. A questionnaire was used as the research instrument, and the data were analyzed using descriptive statistics.

The research findings revealed that the overall level of public participation was at a high level ($\bar{X} = 3.47$). When considering each aspect, participation in receiving benefits had the highest mean score ($\bar{X} = 3.62$), followed by participation in implementation ($\bar{X} = 3.46$) and participation in decision-making ($\bar{X} = 3.45$). Participation in evaluation had the lowest mean score ($\bar{X} = 3.33$), which was at a moderate level. This indicates that the public generally recognizes the benefits and cooperates well in the implementation of local government operations. However, participation in monitoring, evaluation, and providing feedback should be further promoted to enhance transparency and support sustainable development in the future.

Keywords: Public participation, The Operations of Kalupang Subdistrict Administrative Organization.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข่งขันของกลุ่มบุคคล ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ในทุกขั้นตอนของโครงการพัฒนาการมีส่วนร่วมต้องเป็นไปในรูปที่ผู้รับการพัฒนาเข้ามามีส่วนกระทำให้เกิดการพัฒนาเข้ามามีส่วนกระทำให้เกิดการพัฒนาไม่ใช่เป็นเพียงผู้รับความช่วยเหลือเท่านั้น การมีส่วนร่วมเช่นนี้จะทำให้การพัฒนาเกิดความเหมาะสมกับความต้องการ ค่านิยม และบริบทของชุมชนอย่างแท้จริง อีกทั้งยังช่วยสร้างความไว้วางใจ ความรับผิดชอบ และความเข้มแข็งให้ชุมชนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน การพัฒนาชุมชนจึงเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐและประชาชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ลดปัญหาเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองกับชนบท โดยยึดหลักว่าทุกคนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง หากได้รับโอกาสและการเรียนรู้ที่เหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริมความยุติธรรม ความเสมอภาค และการแก้ปัญหาด้วยการให้ความรู้มากกว่าการบังคับ โดยเฉพาะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และ จังหวัดนราธิวาส การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามา

มีส่วนร่วมจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ ลดความขัดแย้ง และนำไปสู่ความสงบสุขและความมั่นคงของสังคมในระยะยาว(วนิดา รุ่งโยธิน,2561,และพัฒน์ บุญยรัตพันธุ์, 2549, หน้า 7)

องค์การบริหารส่วนตำบลกาลูปัง ตั้งอยู่ในอำเภอรามัน จังหวัดยะลา เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นเพื่อบริหารและพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชน ตำบลกาลูปังเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการตั้งถิ่นฐานมาอย่างยาวนาน โดยประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมที่มีวิถีชีวิต ภาษา และประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ สะท้อนถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนอย่างกลมกลืน ในด้านเศรษฐกิจ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตเกษตรกรรม ประชาชนประกอบอาชีพทำสวนยางพารา ทำนา และปลูกพืชผลต่าง ๆ เป็นหลัก ทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เนื่องจากมีภูมิประเทศที่หลากหลาย ทั้งพื้นที่ป่าเขาและแหล่งน้ำ ซึ่งสามารถต่อยอดเป็นแหล่งเรียนรู้

และแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนได้ อีกหนึ่งจุดเด่นของตำบลกาลูปังคือการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะการนำใบเตยหนามมาผลิตเป็นกระเป่าและงานหัตถกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มแม่บ้านในชุมชน ซึ่งไม่เพียงแต่สร้างรายได้เสริมให้ครัวเรือน แต่ยังเป็นการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น โดยรวมแล้ว ตำบลกาลูปังจึงเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และเป็นตัวอย่างของการพัฒนาท้องถิ่นที่มุ่งเน้นความเข้มแข็งของชุมชนควบคู่กับความยั่งยืนในระยะยาว (องค์การบริหารส่วนตำบลกาลูปัง, 2025)

จากการลงพื้นที่พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลกาลูปัง มีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม และสถานการณ์ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้โดยรวม แม้หลักการปกครองท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ และตรวจสอบการทำงานของหน่วยงาน แต่ในทางปฏิบัติยังพบข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ อบต. ที่ยังไม่ชัดเจน ทำให้มองตนเองเป็นเพียงผู้รับบริการมากกว่าผู้มีส่วนร่วม นอกจากนี้ การสื่อสารข้อมูลข่าวสารอาจยังไม่ทั่วถึงหรือไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน รวมถึงความหลากหลายด้านภาษาและโครงสร้างสังคมแบบดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชนหรือผู้นำศาสนา ส่งผลให้ประชาชนบางส่วนไม่มั่นใจหรือเลือกมอบอำนาจการตัดสินใจให้ผู้นำแทนการเข้ามามีส่วนร่วมด้วยตนเอง จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังไม่เกิดขึ้นอย่างเต็มศักยภาพ (องค์การบริหารส่วนตำบลกาลูปัง, 2025)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลูปัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาสร้างการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบของประชาชนที่มีต่อชุมชนและการนำไปใช้ในการมีส่วนร่วม เช่น การมีส่วนร่วม

ในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลกาลูปัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลูปัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลกาลูปัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ผู้บริหารนำแผนไปใช้ประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลูปัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
2. ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลูปัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

กรอบแนวคิด

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเรื่อง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลูปัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรต้น และตัวแปรตามดังนี้

ตาราง 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

ลักษณะส่วนบุคคล
1.เพศ
2.อายุ
3.ระดับการศึกษา
4.อาชีพ
5.รายได้
6.ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน

ตัวแปรตาม

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
1.การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร
2.การมีส่วนร่วมในระดับปรึกษาหารือ
3.การมีส่วนร่วมในระดับการเข้ามามีบทบาท
4.การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ
5.การมีส่วนร่วมในระดับให้อำนาจแก่ประชาชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกาลูปัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา จำนวน 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บือแนบารู 630คน กาลูปัง 985คน บาลูกา 425คน เลสุ 301คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 2,341 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นมีขั้นตอนผู้วิจัยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของ ยามาเน (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 ซึ่งกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ .05 มีสูตรการคำนวณ

3. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ตำบลกาลูปัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา โดยผู้วิจัยจะสุ่มประชากรในแต่ละเขตพื้นที่โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ได้แก่ แบบบังเอิญและแบบบอกต่อเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดย (1) แบ่งกลุ่มประชากรออกเป็น 4 หมู่บ้าน คือ บือแนบารู จำนวน 630 คน กาลูปัง จำนวน 985 คน บาลูกา จำนวน 425 คน เลสุ จำนวน 301 คน (2) นำจำนวนประชากรของแต่ละหมู่บ้านมาหาค่าสัดส่วน จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละประชากร ดังนี้

ตาราง 2 กลุ่มตัวอย่าง

หมู่	ประชากร(N)	กลุ่มตัวอย่าง(n)	จำนวนกลุ่มที่เก็บจริง
1	630	91.9	92
2	985	143.9	144
3	425	62.0	62
4	301	43.9	44
รวม	2,341	341.7	342

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองให้กับประชาชนในพื้นที่ตำบลกาลูปัง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา 2) เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาผู้ศึกษาจะทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม กรณีแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ครบถ้วนต้องแจ้งผู้ตอบแบบสอบถามให้แก้ไขทันที 3) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลูบึง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลูบึง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา 2. เพื่อเสาะหาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลูบึง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 342 คน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามเป็นประชาชนในพื้นที่ เพื่อค้นหาคำตอบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลูบึง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลูบึง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในวัตถุประสงค์สำคัญของการศึกษาครั้งนี้ โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยายตามลำดับขั้นตอน ซึ่งได้แบ่งการนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลูบึง

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ ระดับ อาชีพ การศึกษา และระยะเวลาที่อยู่อาศัย โดยนำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 342 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 52.05 และเพศชายร้อยละ 47.95 โดยช่วงอายุที่มากที่สุด คือ 15-19 ปี ร้อยละ 43.86 รองลงมาคือ 40-59 ปี ร้อยละ 35.07 และอายุ 60 ปี ร้อยละ 21.05 ด้านอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรร้อยละ 43.86 รองลงมา รับจ้างร้อยละ 29.24 ค่าขายร้อยละ 17.54 และอื่น ๆ ร้อยละ 9.36 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาร้อยละ 38.01 รองลงมามัธยมศึกษาร้อยละ 33.63 และปริญญาตรีร้อยละ 19.01 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาพำนักในชุมชนมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 52.63 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นประชาชนที่มีความผูกพันกับชุมชนและอยู่ในวัยที่สามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

ผลการศึกษาทำให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรมาจากหลายชุมชน ทำให้ข้อมูลสามารถแสดงมุมมองและประสบการณ์ของประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กาฬุปัง

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการมีส่วนร่วม

ด้านการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.45	1.03	มาก
2.การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.46	1.04	มาก
3.การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.62	0.95	มาก
4.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.33	1.10	ปานกลาง

สรุปได้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้ง 4 ด้าน พบว่า โดยค่าเฉลี่ยภาพรวม ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.62$) แสดงให้เห็นว่าประชาชนรับรู้ถึงความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างชัดเจน รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.46$) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.45$) ซึ่งเห็นว่าประชาชนมีบทบาทในการสนับสนุนกิจกรรมและร่วมแสดงความคิดเห็นในระดับที่น่าพอใจและส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ($\bar{X} = 3.33$) อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาติดตามตรวจสอบ และเสนอแนะผลการดำเนินงานยังมีไม่มากนัก จึงควรได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอนาคต

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในตอนี่ 3 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าว

โดยมีเพียงส่วนน้อยที่ให้ข้อเสนอแนะ ทั้งนี้อาจบ่งชี้ว่า ประชาชนบางส่วนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลกาฬุปัง ในระดับหนึ่ง จึงไม่ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม อีกทั้งอาจเกิดจากข้อจำกัดด้านเวลา ความไม่มั่นใจในการแสดงความคิดเห็น หรือความไม่สะดวกในการเขียนคำตอบในลักษณะปลายเปิด อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจำนวนผู้ให้ข้อเสนอแนะจะมีไม่มาก แต่ประเด็นที่ได้รับมีความสำคัญต่อการพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงาน โดยเฉพาะความต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานอย่างทั่วถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจมาก

ยิ่งขึ้น ตลอดจนการเพิ่มช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผ่านกิจกรรมหรือเวทีสาธารณะของชุมชน

โดยสรุป การที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้แสดงความคิดเห็นในคำถามปลายเปิด ไม่อาจสรุปได้ว่าไม่มีปัญหาหรือข้อเสนอนะ แต่ควรพิจารณาพร้อมกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อให้เกิดความเข้าใจภาพรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อย่างครอบคลุม และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กาลูบิ่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กาลูบิ่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบล กาลูบิ่ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในพื้นที่ 4 ตำบล ได้แก่ ตำบล ป้อแนบารู กาลูบิ่ง บาลูกา เลสุ การเก็บข้อมูลดำเนินการระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2568 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2569 โดยใช้แบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 15-19 ปี มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย และอาศัยอยู่ในพื้นที่มาไม่น้อยกว่า 10 ปี ประชากรส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับองค์กรบริหารส่วนตำบลระดับหนึ่ง และเข้าร่วมอบรมและกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ที่หน่วยงานรัฐหรือองค์กรจัดขึ้น

เมื่อวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชากร พบว่าอยู่ในระดับ มาก ค่อนไปทางสูง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมประมาณ 3.47 จากระดับ 5 คะแนน หมายความว่าประชากรในพื้นที่ที่มีความตระหนักรู้ในบทบาทของตนเอง และยินดีที่จะมีเข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละด้านขององค์ เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม ในบางประเด็นยังอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนว่าการมีส่วนร่วมเชิงลึกในขั้นตอนการพิจารณาทางเลือกอาจยังต้องส่งเสริมเพิ่มเติม

2. ด้านประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับ มาก โดยเฉพาะในด้านการสนับสนุนทรัพยากรและการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ แสดงถึงความร่วมมือและความรับผิดชอบของประชาชนต่อกิจกรรมของชุมชน

อย่างไรก็ตาม การประชาสัมพันธ์หรือชักชวนผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรมยังอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นประเด็นที่สามารถพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นได้

3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สะท้อนว่าประชาชนรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ทั้งในด้านความคุ้มค่า ความรู้ และประสบการณ์ใหม่ ๆ แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสม

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งต่ำกว่าด้านอื่น ๆ สะท้อนว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาตรวจสอบ ติดตาม และเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานยังมีไม่มากนัก จึงควรส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการประเมินผลให้เพิ่มขึ้น เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

โดยสรุป ประชาชนมีการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงทัศนคติเชิงบวกและการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลยังอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยนี้สามารถอภิปรายตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกาหลง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ผู้วิจัยได้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกาหลง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา โดยภาพรวมของประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ในระดับที่น่าพอใจ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบประเด็นสำคัญที่อภิปรายดังต่อไปนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอความคิดเห็น รับฟังปัญหา และมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ ในบางประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาทางเลือกหรือการตัดสินใจเชิงลึกยังอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมอาจยังอยู่ในลักษณะของการรับฟังความคิดเห็นมากกว่าการมีอำนาจร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง ดังนั้น ควรส่งเสริมกลไกที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในขั้นตอนการวางแผนและกำหนดนโยบายมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาภรณ์ ยอดวงทอง (2560) การศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกเครีอ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ

แผนพัฒนาตำบลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการตัดสินใจและการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ส่วนการดำเนินงานและการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และเสนอให้เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมตัดสินใจ ตรวจสอบโครงการ และจัดสรรผลประโยชน์แก่ชุมชนอย่างทั่วถึง

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการสนับสนุนทรัพยากร การเข้าร่วมกิจกรรม และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สะท้อนถึงความร่วมมือและความรับผิดชอบของประชาชนต่อกิจกรรมของชุมชน ประเด็นการประชาสัมพันธ์หรือการชักชวนผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรมยังอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมยังอาจจำกัดอยู่ในกลุ่มประชาชนบางส่วน ดังนั้น ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนและการสื่อสารที่ทั่วถึง เพื่อขยายการมีส่วนร่วมให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหานเรศ โฆสภิกขุ (2560) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาอยู่ในระดับมาก โดยด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านสังคม ส่วนด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านนี้มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการหรือกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งในด้านความคุ้มค่า ความรู้ ประสบการณ์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต สะท้อนว่าการดำเนินงานสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมปอง สกลดิกล (2560) การศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการเตรียมการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติการ และด้านการติดตามประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้ เพศและระยะเวลาอยู่อาศัยไม่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วม ขณะที่อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ และรายได้ ส่งผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ สะท้อนว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาตรวจสอบ ติดตาม และเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานยังมีไม่มากนัก ประเด็นนี้ แสดงให้เห็นว่ากระบวนการมีส่วนร่วมยังไม่ครอบคลุมครบทุกขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นตอนปลายทางของการดำเนินงาน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม เช่น การจัดเวทีสรุปผลโครงการ การเปิดรับข้อเสนอแนะ หรือการจัดทำแบบประเมินความคิดเห็นหลังดำเนินกิจกรรม เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันพชร โทพล (2561) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

สี่ปีของ องค์การบริหารส่วนตำบลนาราชควาย จังหวัดนครพนม พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการคิดค้นสาเหตุของปัญหามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการตัดสินใจ การดำเนินการ และด้านการติดตามประเมินผลตามลำดับ

โดยสรุปว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลกาฬภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงาน และการตัดสินใจ แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น เข้าร่วมกิจกรรม และได้รับประโยชน์จากโครงการของหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลยังอยู่ในระดับปานกลาง จึงควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และเสนอแนะมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การบริหารงานมีความโปร่งใสและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วน ตำบลกาฬภูมิ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

จากผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วน ตำบลกาฬภูมิ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าว มีเพียงส่วนน้อยที่ให้ข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ อาจแสดงให้เห็นว่า ประชาชนบางส่วนอาจมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับหนึ่ง จึงไม่ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม หรืออาจเกิดจากข้อจำกัดด้านเวลา ความไม่มั่นใจในการแสดงความคิดเห็น หรือไม่สะดวกในการเขียนคำตอบเชิงบรรยาย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีผู้ให้ข้อเสนอแนะในสัดส่วนที่ไม่มาก แต่ประเด็นที่ได้รับแสดงถึงความต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจมากยิ่งขึ้น และเพิ่มช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาภรณ์ ยอดวงทอง (2560) การศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกเครือ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการตัดสินใจและการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ส่วนการดำเนินงาน และการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งนี้ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการตรวจสอบโครงการให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลกาหลุ่บึงควรงกำหนดนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน ไปจนถึงการประเมินผล
2. ควรพัฒนาระบบการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงและหลากหลาย เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและมีช่องทางแสดงความคิดเห็นได้อย่างสะดวก
3. ส่งเสริมการจัดเวทีประชาคมหรือเวทีสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชน พร้อมทั้งนำผลที่ได้ไปปรับปรุงการดำเนินงานอย่างจริงจัง
4. พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานและงบประมาณอย่างโปร่งใส เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจของประชาชน

ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเชิงลึก เช่น ปัจจัยด้านอายุ การศึกษา อาชีพ หรือระยะเวลาการอยู่อาศัย
2. ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมและหาแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมในแต่ละบริบท
3. ควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และความต้องการของประชาชน
4. ควรพัฒนารูปแบบหรือโมเดลการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในงานบริหารท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- วนิดา รุ่งโยธิน. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. งานวิจัย/วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- องค์การบริหารส่วนตำบลกาหลุ่บึง. (2025). ข้อมูลและเอกสารประกอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกาหลุ่บึง. องค์การบริหารส่วนตำบลกาหลุ่บึง.
- กันพชร โทพล. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนาราชควาย อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม.
- เบญจมาภรณ์ ยอดวงทอง. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกเครือ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พระมหานเรศ โฆสกีตติโก. (2560). *การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตน*
อำเภอศรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.

สมปอง สกลติลก. (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน*
ตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย
บูรพา.

Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). *Rural development participation: Concepts and*
measures for project design, implementation, and evaluation. New York: Cornell
University Press.